

ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ СУДОВОГО ЗБОРУ

Важливим елементом судового збору є одиниця оподаткування. Як пише А.В. Юдін, такою одиницею у державного мита за звернення до суду є ціна позову [183, с. 242]. С.С. Богля відзначає, що одиниця ціни позову – це категорія цивільного права, тому ми не будемо зупинятися на ній у нашому дослідженні. Крім того, при встановленні запропонованого нами порядку сплати судових зборів та відміні відсоткових ставок судового збору ціна позову взагалі втратить значення для правового механізму судових платежів [70, с. 11].

Контроль за справлянням судового збору відповідно до частини 1 статті 14 розділу XII проекту Податкового кодексу України, частини 1 статті 10 статті 9 проекту Закону України “Про судовий збір” покладається на суддю – повнота сплати судового збору перевіряється суддею перед відкриттям провадження у справі та перед видачею судом документів, а у разі відстрочення або розстрочення сплати судового збору на певний строк – перед ухваленням судового рішення у справі [88; 86]. У частині 2 статті 14 розділу XII проекту Податкового кодексу України зазначено, що органи державної податкової служби проводять перевірки в судах, господарських та адміністративних судах щодо правильності, своєчасності та повноти його сплати [88]. Частина 2 статті 10 проекту Закону України “Про судовий збір” закріплює, що контроль за правильністю та повнотою сплати судового збору здійснюють органи державної податкової служби України [86].

Нині контроль за справлянням державного мита до судових установ відповідно до статті 10 Декрету Кабінету Міністрів України “Про державне мито” здійснюють Міністерство фінансів України, Державна податкова адміністрація України, місцеві фінансові органи та державні податкові інспекції, які проводять ревізії та перевірки правильності справляння державного мита, а також своєчасності й повноти внесення його до бюджету в усіх установах, що його справляють [88].

Згідно з Інструкцією про порядок обчислення та справляння державного мита № 15 від 22 квітня 1993 року контроль за дотриманням чинного порядку справляння державного мита за звернення до судових установ та повноти і своєчасності внесення його до бюджету здійснюють Міністерство фінансів України, Державна податкова адміністрація України, місцеві фінансові органи та державні податкові інспекції. Районні (міські) фінансові відділи і державні податкові інспекції у районах

(містах) планують і проводять не рідше одного разу на рік ревізії і перевірки із зазначених питань в усіх органах, які справляють державне мито і розташовані на території відповідного району (міста). Міністерство фінансів України й Державна податкова адміністрація України під час ревізій і перевірок роботи місцевих фінансових органів і державних податкових інспекцій перевіряють стан їх роботи по контролю за справлянням державного мита, а також безпосередньо проводять ревізії і перевірки із зазначених питань у судах. Під час ревізії повинна здійснюватися суцільна перевірка всіх документів і книг за весь минулий період, починаючи з дня останньої ревізії. У судах ревізор перевіряє: чи стягується державне мито при подачі позовних заяв, чи є в справі докази сплати мита і чи правильно воно обчислено, чи правильно застосовуються ставки мита; чи немає в справі зустрічних позовних заяв і заяв третіх осіб про вступ в справу з самостійними позовними вимогами і чи правильно вони оплачені митом; чи правильно стягується мито у випадках збільшення суми позовних вимог; у тих випадках, коли позивач звільнений від сплати мита, перевіряється правильність надання цих пільг, а також правильність обчислення і справляння мита як з позивачів, так і з відповідачів; правильність справляння мита по справах, що випливають із трудових правовідносин, справах про відшкодування збитків, заподіяних каліцтвом, справах про стягнення коштів на утримання, зокрема, по справах про присудження аліментів на утримання дітей у розмірі однієї четвертої, однієї третьої чи половини заробітку відповідача і по справах про зміну розміру раніше присуджених аліментів; чи правильно стягується мито по справах немайнового характеру і касаційних скаргах; чи правильно оформляються документи про сплату мита, чи є на платіжних дорученнях відмітки кредитних установ банків про перерахування з рахунків платників сум на сплату мита, чи є в платіжних документах дані, що підтверджують сплату мита по тій справі, до якої доданий документ, і зарахування його до бюджету. В господарських судах перевірки правильності справляння державного мита по окремих справах проводяться зазвичай у тому ж порядку, що і в судах. При перевірці позовних заяв по спорах, що виникають при укладанні, зміні або розірванні господарських договорів, ревізор з'ясовує, чи не розглядався спір в порядку доручення, та правильність справляння мита за цими справами [93].

З аналізу норм чинного законодавства не зовсім зрозуміло, який суб'єкт здійснює контроль за сплатою витрат з інформаційно-технічного забезпечення судового процесу. Про це йдеться у нормативно-правових актах загального характеру, що не стосуються порядку сплати такого платежу. Так, у додатку 8 до Закону України "Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України" передбачається, що контроль за стягненням до Державного бюджету України витрат з інформаційно-технічного забезпечення судового процесу здійснює Верховний суд України, Державна судова адміністрація України. Вважаємо, це не зовсім правильно.

Оскільки нами пропонується вказані витрати перейменувати на судовий інформаційно-технічний збір, то в подальшому дотримання порядку його сплати має контролювати державна податкова служба України.

Але, крім цього, так званий первинний контроль за справлянням судових платежів відповідно до запропонованих нами раніше змін, повинен покладатися на суддю. Саме суддя перевірятиме сплату судового інформаційно-технічного збору при відкритті провадження по справі, визначатиме платника судового збору і його розмір - у своєму рішенні.

Список використаних джерел:

1. Юдин А. В. Злоупотребление процессуальными правами в гражданском судопроизводстве / Юдин А. В. – СПб.: Издат. дом Сп.-Петербур. гос. ун-та, 2005. – 360 с.
2. Богля С. С. Судебные издержки в гражданском судопроизводстве: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Богля Степан Степанович. – Х., 2005 – 206 с.
3. Проект Податкового кодексу України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=85615&cat_id=71373
4. Про судовий збір: проект закону України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gskaz.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_2?id=&pf3516=2378&skl=6
5. Інструкція про порядок обчислення та справляння державного мита: Наказ Головної державної податкової інспекції від 22 квітня 1993 року № 15. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0050-93>